

УДК 347.2:796]:340.137(477:4)
DOI <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2023.1.7>

Ткалич Максим Олегович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
Запорізького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4224-7231>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В СПОРТІ

Сфера спорту – це не лише майданчик для спортсменів, де вони демонструють свої навички та вміння, але й складний механізм, де врегульовані в тому числі питання права власності. Перетин спорту і права має наслідком багато спірних питань, одним з яких є право власності у світі спорту.

У даній статті проаналізовано майнові права у спорті, зокрема правове регулювання право власності на об'єкти спортивної інфраструктури та питання відновлення спортивної інфраструктури за допомогою інструментів державно-приватного партнерства.

Метою статті стало з'ясування ключових проблемних питань правового регулювання майнових прав у спорті, пропонуючи розуміння викликів, з якими стикаються як спортсмени, спортивні організації, держава та інвестори, що хочуть взяти участь у відновленні спортивної інфраструктури.

Зроблено висновок, що постійно мінливий ландшафт спортивних майнових прав є цікавою і складною темою, що відкриває питання про те, хто має право контролювати, отримувати прибуток і приймати рішення щодо різних об'єктів спортивної інфраструктури.

У результаті дослідження розглянуто проблемні питання права власності у спорті. Підсумовано, що актуальним питанням правового регулювання права власності у сфері спорту є адаптація національного законодавства до законодавства Європейського Союзу, адже дослідження спортивних відносин, які за своєю правовою природою мають міжнародний характер.

Ключові слова: право власності, право приватної власності, спорт, спортивне право, спортивне змагання.

Tkalych M.O. PROBLEMATIC ASPECTS OF PROPERTY RIGHTS IN SPORT

The field of sports is not only a platform for athletes to demonstrate their skills and abilities, but also a complex mechanism where property rights are regulated, among other things. The intersection of sport and law leads to many controversial issues, one of which is property rights in the world of sport.

This article analyses property rights in sports, in particular, the legal regulation of ownership of sports infrastructure and the issue of restoring sports infrastructure through public-private partnerships.

The purpose of the article is to clarify the key problematic issues of legal regulation of property rights in sports, offering an understanding of the challenges faced by athletes, sports organisations, the State and investors who want to participate in the restoration of sports infrastructure.

It is concluded that the ever-changing landscape of sports property rights is a fascinating and complex topic, raising questions about who has the right to control, profit from and make decisions about various sports infrastructure assets.

The study examines the problematic issues of property rights in sports. It is concluded that the most pressing issue of legal regulation of property rights in the field of sports is the adaptation of national legislation to the legislation of the European Union, since the study of sports relations, which by their legal character are international in scope, is of an urgent importance.

Key words: property right, private property right, sport, sports law, sports competition.

Постановка проблеми. Спорт, як багатомільярдна індустрія, за останні роки зазнав значних трансформацій, а концепція власності у сфері спорту продовжує розвиватися в різних напрямках. Право власності на спортивну інфраструктуру, права спортсменів на свій імідж і зовнішність, а також інтелектуальна власність, пов'язана зі спортивними подіями, є лише кількома прикладами багатьох аспектів права власності у спорті. В сучасних умовах виникає ряд проблемних питань пов'язаних із власністю на спортивні об'єкти та прогресивному врегулюванні даного питання в розрізі державно-приватного партнерства, а тому існує необхідність у дослідженні даного питання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питань власності у сфері спорту здійснили такі науковці як: Борисова О. В., Петрушевський Є. М., Гоцул І. Є., Журило С. С., Гук І.-М. М., Кошовий О., Палюх А. Я., Романенко С.С., Шкрєбтій Ю.М.

Мета статті. Метою статті є з'ясування проблемних питань щодо власності у сфері спорту, а також шляхи вдосконалення інституту права власності у сфері спорту.

Виклад основного матеріалу. За словами заступника Міністра молоді та спорту України Матвія Бідного, в Україні через війну постраждали 343 спортивні об'єкти. 95 з них – зруйновано

повністю або знищено частково [1]. Дане твердження дає можливість зрозуміти, що у зв'язку військовою агресією російської федерації значна частина спортивної інфраструктури зруйнована та потребує відновлення. Незважаючи на значні руйнування спортивної інфраструктури, з метою уникнення корупційних ризиків створено реєстр спортивної інфраструктури. Реєстр дозволить моніторити, які зміни відбуваються на об'єктах спортивної інфраструктури [5].

Вищезазначені відомості свідчать, що справді, на даний час, впродовж війни, спортивна інфраструктура страждає, право власності зазнає порушень, однак все ж, вживаються заходи для забезпечення права власності у сфері спорту.

Розглянемо деякі наукові положення щодо права власності у сфері спорту та управління об'єктами спортивної інфраструктури.

Борисова О. В., Петрушевський Є. М. у своїй роботі звертають увагу на те, що головною метою реформування спорту в українських реаліях є створення нормативно-правових, соціально-економічних і організаційних умов, що сприятимуть не лише вдосконаленню його організаційно-управлінської системи, належному рівню охоплення дітей заняттям спортом, а й забезпечує механізм відбору та підготовки обдарованих осіб для спорту вищих досягнень [2].

Гоцул І. Є. звертає увагу на перспективність реалізації проектів державно-приватного партнерства, оскільки державно-приватне партнерство передбачає взаємодію держави та приватного сектора з метою реалізації соціально-значущих проектів на основі поділу ризиків, компетенції та зобов'язань, що має на меті отримання вигоди обома сторонами. Інструменти ДПП є ефективними як для будівництва нових об'єктів, так і для реконструкції старих. Серед особливостей реалізації проектів ДПП у сфері спорту автор виділяє наступні:

1) спільне керування спортивною власністю (в державі відсутнє дбайливе ставлення до об'єктів державної власності, а тому збільшуються витрати або на ремонтні роботи, або на систему контролю за об'єктами, а тому коли споруда перебуває під приватним контролем, це зобов'язує населення до більш відповідального ставлення);

2) кваліфікація кадрів (низькі темпи будівництва фізкультурно-спортивних комплексів як з недостатнім фінансуванням, так із відсутністю кваліфікованих кадрів, які могли б ефективно управляти об'єктом у процесі експлуатації, крім того, великі фізкультурно-спортивні комплекси, які у віданні суб'єктів держави, часто не окупаються через від-

сутність грамотного бізнес-планування з метою максимізації прибутку, оскільки зміст спортивного об'єкта гарантовано державою);

3) залучення приватного сектора до розвитку "спорту для всіх" стикається з двома суперечливими цілями: максимізація прибутку та реалізація соціальних завдань, що диктуються державою та суспільством [3].

У роботі Журило С. С. та Гук І.-М. М. досліджено питання інституційного партнерства та відносини держави та приватного сектору у сфері фізичної культури та спорту в процесі розвитку ДПП. Важливий висновок з даного дослідження, в контексті права власності у спорті, полягає у тому, що при взаємодії бізнесу та держави у сфері фізичної культури та спорту, повинен досягатися баланс між приватними інтересами підприємця та соціальними задачами, які виникають та повинні розвиватися на користь суспільства [4].

Кошовий О. проаналізував питання щодо інвестування у спортивну інфраструктуру. Автором зауважено на проблемних питаннях нормативного регулювання будівництва спортивних об'єктів, зокрема, при залученні міжнародних організацій до даного процесу. Так, звернено увагу на те, що у ситуації, коли виявлено суттєві протиріччя між правилами визнаної в Україні спортивної федерації з виду спорту та національними правилами, які стосуються планування, проектування, будівництва та експлуатації спортивних споруд, може (або повинна) проводитися процедура узгодження. Ця процедура повинна передбачати право визнаної спортивної федерації з виду спорту (міжнародної спортивної федерації) запропонувати державному органу, в компетенції якого знаходиться встановлення стандартів у сфері планування, проектування, будівництва та експлуатації спортивних споруд, внесення відповідних змін до актів, якими ці стандарти встановлені. Однак в сучасних реаліях, такі процеси досить ускладнені [6].

Палюх А. Я. звертає увагу на проблематику управління у сфері спорту. Зокрема, зауважує, що основна причина недоліків державного управління фізичною культурою і спортом – недооцінка органами управління соціальної ролі цього виду діяльності [7].

У дослідженні Романенко С. С. проаналізовано присвячено формуванню теоретико-методологічних і прикладних засад щодо стратегічних векторів розвитку спортивно-оздоровчої діяльності в умовах глобальних викликів, що дозволить розмежувати повноваження у сфері управління спортивно-оздоровчою діяльністю, адаптувати окремі

сектори до змінних умов середовища, більш ефективно залучати і розподіляти ресурси стратегічного розвитку, а також створити ефективну систему моніторингу [8].

Така ж позиція прослідковується у роботі Шкреттій Ю. М., що наголошує на тому, що сучасний стан спорту та права власності у спорті не може задовольняти населення [9].

Погоджуємося з позиціями вищезазначених авторів та вважаємо, що спортивна інфраструктура для більшості громадян, чиновників та депутатів має стати пріоритетом держави й місцевого самоврядування. Інструментом ефективною співпраці в цьому контексті може стати державно-приватне партнерство. Водночас важливо, які саме проекти щодо будівництва та/або реставрації будуть реалізовуватися. Так, коштовні проекти з будівництва спортивних об'єктів класу в перші роки після закінчення війни виснажують і так обмежені ресурси післявоєнної країни та будуть породжувати нові корупційні схеми. Більше того, такі коштовні споруди ризикують бути збитковими та мало заповненими через низькі показники залучення населення до спорту, різке збіднення населення й демографічну кризу через війну. Крім того, повинні бути створені показники ефективності спортивних споруд та відповідно до даних показників подальше виділення коштів.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що питання власності у спорті в Україні пов'язане з наступними проблемами

1) Управління власністю.

Однією з головних проблем є структура власності спортивної інфраструктури. Багато спортивних об'єктів перебувають у державній власності, і це призводить до нерозуміння щодо їхнього управління та утримання. Це може призвести до неефективного розподілу ресурсів, неефективного управління та недостатнього інвестування в утримання та модернізацію.

2) Політичні процеси децентралізація.

Процес децентралізації в Україні передав право власності та відповідальність за управління багатьма спортивними об'єктами місцевим органам влади. Однак цей перехід не завжди відбувався легко і існують проблеми, пов'язані зі спроможністю органів місцевого самоврядування належним чином утримувати та розвивати спортивну інфраструктуру. Це може призвести до відмінностей у якості об'єктів у різних регіонах.

3) Конфлікти щодо власності.

Можуть виникати суперечки щодо права власності, особливо коли йдеться про багатофункціональні спортивні об'єкти, які використовуються

для проведення різних заходів та цілей. Визначення прав різних зацікавлених сторін, таких як спортивні клуби, місцеві органи влади та приватні інвестори, може призвести до тривалих юридичних баталій і невизначеності щодо того, хто має вирішальне слово у прийнятті рішень.

4) Приватні інвестиції та державно-приватні партнерства. Заохочення приватних інвестицій у спортивну інфраструктуру може бути складним завданням через занепокоєння щодо прибутковості, довгострокової стійкості та необхідності укладення угод про державно-приватне партнерство. Залучення приватних інвестицій та забезпечення доступу для широкої громадськості може бути делікатним балансом.

5) Обслуговування та фінансування.

Спортивна інфраструктура потребує постійного обслуговування та фінансування для проведення ремонтів і модернізації. Недостатнє фінансування може призвести до погіршення стану об'єктів, що вплине на безпеку та зручність використання інфраструктури. Пошук стійких джерел фінансування та ефективний розподіл коштів є постійною проблемою.

6) Доступність та інклюзивність.

Забезпечення того, щоб спортивна інфраструктура залишалася доступною для широкого кола користувачів, включно зі спортсменами-початківцями, а також була інклюзивною для людей з інвалідністю, є критично важливим завданням.

7) Нормативно-правове забезпечення.

У правовому регулюванні можуть існувати невідповідності або прогалини, що може створювати невизначеність і суперечки щодо прав власності та землекористування.

8) Суспільний інтерес проти комерційних інтересів.

Балансування між суспільним інтересом у наявності добре утримуваної спортивної інфраструктури для громадського користування та комерційними інтересами клубів, організаторів заходів і приватних інвесторів, які прагнуть отримати прибуток від цих об'єктів, може призвести до конфлікту інтересів.

В залежності від спроможності вирішення проблем у сфері права власності на державному, місцевому та договірному рівні, можливе належне функціонування спортивних об'єктів, що є надзвичайно важливим, як сьогодні, в умовах війни, так і під час післявоєнного відновлення.

Висновки. В результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що право власності у сфері спорту включає в себе правові аспекти володіння, користування та управління спортив-

ними об'єктами, спортивною інфраструктурою, інтелектуальною власністю, а також іншими аспектами, пов'язаними з власністю у цій галузі. Однак, незважаючи на наявність правового регулювання власності у сфері спорту, таке регулювання є застарілим та потребує оновлення. Крім того, у сфері спорту та власності існують проблемні питання щодо управління об'єктами спортивною інфраструктури, правового режиму майна

та питання щодо балансу інтересів, які потребують вирішення та належного забезпечення.

Вважаємо, що вирішення даних проблемних питань можливо як за допомогою впровадження належного правового регулювання окремих процесів у сфері управління об'єктами інфраструктури, так і реального забезпечення функціонування інструментів партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бідний М.: Внаслідок війни зруйновано та пошкоджено 343 об'єкти спортивною інфраструктури. Сайт Урядовий портал. 2023. <https://www.kmu.gov.ua/news/matvii-bidnyi-vnaslidok-viiny-zruinovano-ta-poshkodzheno-343-obiekty-sportyvnoi-infrastruktury>
2. Борисова О.В., Петрушевський С.М. Система організації та управління спортом в Україні в умовах глобалізації. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2018. Вип. 3. С. 3–7. <http://tmfvs-journal.uni-sport.edu.ua/article/view/154727>
3. Гоцул І. Є. Реалізація державно-приватного партнерства у сфері фізичної культури та спорту в Україні. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Вип. 6. 2022. С. 75–79. https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/12.pdf
4. Журило С. С., Гук І.-М. М. Державно-приватне партнерство в сфері спорту. Lex Sportiva. 2022. Вип. 2. С. 6–9. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2021.2.2>
5. Зниження корупційних ризиків та доступна інформація для громадян: в Україні впроваджується Електронний реєстр спортивних споруд. Урядовий портал. 2023. <https://www.kmu.gov.ua/news/znyzhennia-koruptsiinykh-ryzykiv-ta-dostupna-informatsiia-dlia-hromadian-v-ukraini-vprovadzhuietsia-elektronnyi-reestr-sportyvnykh-sporud>
6. Кошовий О. Чому інвестори не бажають вкладати кошти в будівництво спортивних споруд? Юридична газета Online. 2014. <https://yur-gazeta.com/publications/actual/chomu-investori-ne-bazhayut-vkladati-koshti-v-budivnictvo-sportivnih-sporud.html>
7. Палюх А.Я. Державна підтримка професійного спорту: нормативно-правовий аспект. Актуальні проблеми держави і права. 2019. С. 151–159. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/13090/%D0%90.%20%D0%AF.%20%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%85%20%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%83....pdf?sequence=1&isAllowed=y>
8. Романенко С.С. Стратегічні вектори розвитку спортивно-оздоровчої діяльності в умовах глобальних викликів: національні особливості та завдання управління. Дисертація. Одеса. 2022. 413 с. <https://ontu.edu.ua/download/dissertation/disser/2022/Disser-Romanenko.pdf>
9. Шкрєбтій Ю.М. Спортивне законодавство зарубіжних країн і перспективи удосконалення системи фізичної культури та спорту в Україні. Правові основи фізичної культури і спорту в Україні. С. 2–6. <https://core.ac.uk/download/pdf/304295336.pdf>

REFERENCES:

1. Bidnyi, M. (2023). As a result of the war, 343 sports infrastructure facilities were destroyed and damaged [Vnaslidok viiny zruinovano ta poshkodzheno 343 obiekty sportyvnoi infrastruktury]. *Government portal website*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/matvii-bidnyi-vnaslidok-viiny-zruinovano-ta-poshkodzheno-343-obiekty-sportyvnoi-infrastruktury> [in Ukrainian].
2. Borysova, O.V., & Petrushevsky, Ye.M. (2018). The system of organization and management of sports in Ukraine in the conditions of globalization [Systema orhanizatsii ta upravlinnia sportom v Ukraini v umovakh hlobalizatsii]. *Theory and methodology of physical education and sports*, 3, 3–7. Retrieved from <http://tmfvs-journal.uni-sport.edu.ua/article/view/154727> [in Ukrainian].
3. Hotsul, I. Ye. (2022). Implementation of public-private partnership in the field of physical culture and sports in Ukraine [Realizatsiia derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini]. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi*, 6, 75–79. Retrieved from https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/12.pdf [in Ukrainian].
4. Zhurylo S.S., & Huk I.-M. M. (2022). Public-private partnership in the field of sports [Derzhavno-pryvatne partnerstvo v sferi sportu]. *Lex Sportiva*, 2, 6–9. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2021.2.2> [in Ukrainian].
5. Government portal. (2023). Reduction of corruption risks and accessible information for citizens: Electronic register of sports facilities is being implemented in Ukraine [Znyzhennia koruptsiinykh ryzykiv ta dostupna informatsiia dlia

hromadian: v Ukraini vprovadzhuetsia Elektronnyi reiestr sportyvnykh sporud]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/znyzhennia-koruptsiinykh-ryzykiv-ta-dostupna-informatsiia-dlia-hromadian-v-ukraini-vprovadzhuetsia-elektronnyi-reiestr-sportyvnykh-sporud> [in Ukrainian].

6. Koshovyi, O. (2014). Why investors do not want to invest in the construction of sports facilities? [Chomu investory ne bazhaiut vkladaty koshty v budivnytstvo sportyvnykh sporud?]. Legal newspaper Online. Retrieved from <https://jur-gazeta.com/publications/actual/chomu-investori-ne-bazhayut-vkladati-koshti-v-budivnictvo-sportivnih-sporud.html> [in Ukrainian].

7. Palyukh, A. Ya. (2019). State support of professional sports: normative and legal aspect [Derzhavna pidtrymka profesiinoho sportu: normatyvno-pravovyi aspekt]. *Actual problems of the state and law, 1*, 151–159. Retrieved from <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/13090/%D0%90.%20%D0%AF.%20%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%85%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%83...pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

8. Romanenko S.S. (2022). Strategic vectors of the development of sports and health activities in the conditions of global challenges: national features and management tasks [Stratehichni vektory rozvytku sportyvno-ozdorovchoi diialnosti v umovakh hlobalnykh vyklykiv: natsionalni osoblyvosti ta zavdannia upravlinnia]. Odesa: Phoenix. Retrieved from <https://ontu.edu.ua/download/dissertation/disser/2022/Disser-Romanenko.pdf> [in Ukrainian].

9. Shkrebtiiy, Y.M. (2016). Sports legislation of foreign countries and prospects for improving the system of physical culture and sports in Ukraine [Sportyvne zakonodavstvo zarubizhnykh krain i perspektyvy udoskonalennia systemy fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini]. Legal foundations of physical culture and sports in Ukraine, 2, 2–6. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/304295336.pdf> [in Ukrainian].